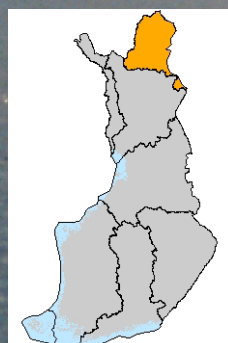

Vesien tila hyväksi yhdessä

Vaikuta vesienhoidon työohjelmaan ja keskeisiin kysymyksiin
Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella 2016–2021

PEKKA RÄINÄ (TOIM.)

Vesien tila hyväksi yhdessä

Vaikuta vesienhoidon työohjelmaan ja keskeisiin kysymyksiin Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella 2016–2021

PEKKA RÄINÄ (TOIM.)

JARMO HUHTALA

JANNE JUVONEN

MAURI KARONEN

REINO KURKELA

ANNE LAINE

MILLA MÄENPÄÄ

TERESA OJALA

JARI PASANEN

ARTO SEPPÄLÄ

RAPORTTEJA 51 | 2012
VESIEN TILA HYVÄKSI YHDESSÄ

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Ritva-Liisa Hakala
Kansikuva: Ykä Karjalainen
Kartat: Riku Elo

ISBN 978-952-257-548-7 (pdf)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257- 548-7
www.ely-keskus.fi/julkaisut
www.doria.fi

Sisältö

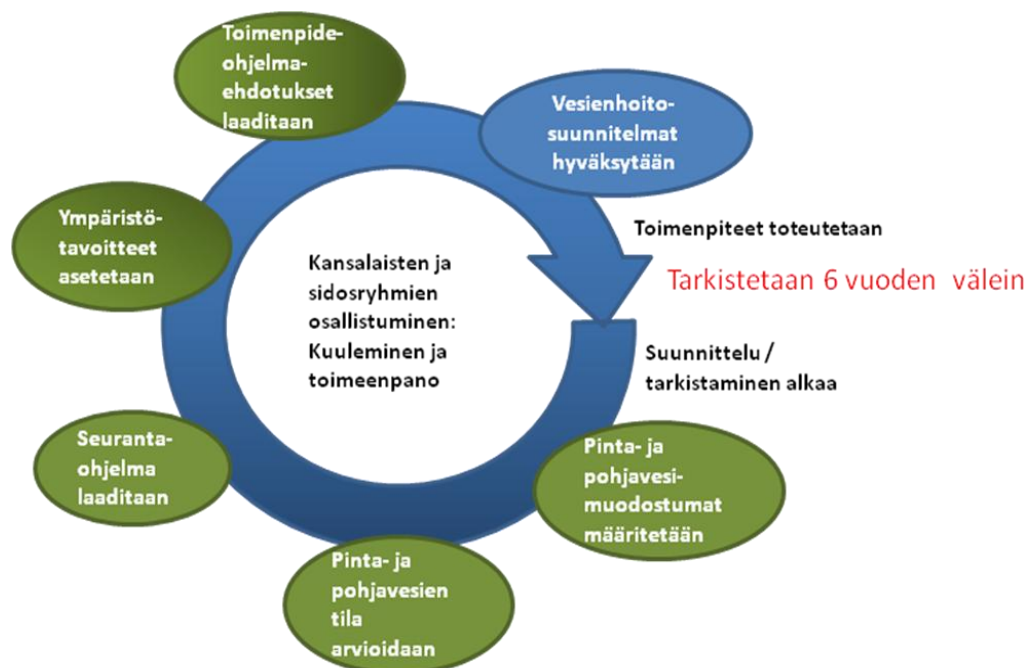
Voit vaikuttaa vesiemme hoitoon.....	5
Mistä asioista nyt toivotaan palautetta.....	6
Miten ja milloin toimitan mielipiteeni tiedoksi?	6
Vesienhoitosuunnitelman tarkistamisen työohjelma	7
Vesienhoitoa suunnitellaan yhteistyössä	8
Suunnittelu koskee pinta- ja pohjavesiä	9
Yhteistyötä yli rajojen	9
Arvio ihmistoiminnan vaikutuksista vesien tilaan.....	9
Kuormitusarviot	9
Vesirakentamisen aiheuttamien muutosten arviointi	9
Pohjavesiin kohdistuvan ihmistoiminnan vaikutuksen arviointi	10
Vesien tilan arviointi	10
Seurantaohjelmien tarkistaminen	11
Ympäristötavoitteiden asettaminen.....	11
Toimenpiteiden suunnittelu.....	11
Vesienhoitosuunnitelman kokoaminen	11
Vesienhoidon toteutuksen edistäminen ja seuranta	12
Ympäristövaikutukset arvioidaan	12
Suunnitteluun vaikuttava yleinen kehitys	14
Ympäristölainsäädännössä on tapahtunut muutoksia	14
Vesienhoito liittyy tulvariskien hallintaan	14
Ilmastonmuutos ja tulvariskit tulee ottaa huomioon.....	15
Uudet strategiat ja ohjelmat luovat työlle pohjaa	15
Muita suunnitteluun vaikuttavia hankkeita	15
Toimeenpanon resurssien varmistaminen	15
Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalue	17
Alueen vesistöt ja vesienhoidolliset haasteet	17
Pohjavedet	18
Vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset.....	20
Vesienhoidon perusteemat	20
Asutuksen vesihuollon parantaminen ja pohjavesien suojele.....	20
Vesistökuormituksen hallinta.....	21
Vesistörakentaminen ja säännöstely.....	21
Vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan tavoitteiden yhteensovittaminen.....	21
Vieraslaajien ja kalatautien leviämisen estäminen.....	21
Tiedotus ja tärkeimmät tietolähteet	23
Yhteystiedot	24
Sanasto	25
Keskeinen lainsäädäntö.....	28

Voit vaikuttaa vesiemme hoitoon

Ensimmäiset vuoteen 2015 ulottuvat vesienhoitosuunnitelmat hyväksyttiin vuonna 2009. Vesienhoidossa on meneillään toinen suunnittelukierros, jolloin suunnitelmia tarkistetaan ja vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2021 valmistellaan. Suunnittelun työohjelmasta ja vesienhoitoalueen keskeisistä kysymyksistä kuullaan 15.6.–17.12.2012. Antamalla palautetta voit vaikuttaa siihen, miten oman alueesi vesistöt, rannikkovedet ja pohjavedet sekä niiden tilaan vaikuttavat toiminnot otetaan suunnittelussa huomioon.

Vesienhoidon tavoitteena on laajan yhteistyön avulla säilyttää hyvä vesien tila sekä parantaa vesien tilaa siellä, missä se on päässyt heikentymään. Vesienhoidon valtakunnallinen sivusto löytyy verkko-osoitteesta www.ymparisto.fi/vesienhoito. Vesienhoitoa on Suomessa toteutettu jo vuosikymmenien ajan. Vesienhoidon suunnittelu nykyisessä muodossaan käynnistyi EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin tultua voimaan vuonna 2000. Valtioneuvosto hyväksyi koko Manner-Suomen kattavat eri alueiden vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2015 joulukuussa 2009.

Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia. Suunnittelu etenee kuuden vuoden jaksoissa. Nyt on meneillään toinen suunnittelukierros. Sen aikana päivitetään vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat laajassa yhteistyössä ja eri tahoja kuullen.

Kuva 1. Vesienhoidon suunnitteluprosessi.

Nyt käynnissä olevassa ensimmäisessä kuulemisessa kuullaan suunnittelun työohjelmasta ja aikataulusta sekä vesien hoitoa koskevista keskeisistä kysymyksistä. Toisessa kuulemisessa vuonna 2014 kuullaan vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista.

Työohjelma ja aikataulu ovat samat kaikilla vesienhoitoalueilla. Vesienhoidon keskeiset kysymykset ja suunnittelutyön alueellinen organisointi vaihtelevat eri vesienhoitoalueilla. Tässä asiakirjassa käsitellään keskeisiä kysymyksiä, jotka liittyvät Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen järvien, jokien ja pohjavesien tilan ylläpitämiseen ja parantamiseen. Vesienhoitoalue kattaa Tenojoen, Näätämöjoen, Uutuanjoen ja Paatsjoen vesistöalueet sekä Tuulomajoen vesistön latvavedet. Vesienhoitoalueen pinta-ala

Suomen puolella on noin 25 500 km², mikä on noin kaksi kolmasosaa valuma-alueiden pinta-alasta. Vesistöalueet ovat yhteisiä Norjan ja Venäjän kanssa. **Tämä kuulemisasiakirja koskee vesienhoitoalueen Suomen puoleista aluetta.** Norja laatii oman alueensa keskeisiä kysymyksiä koskevan kuulemisasiakirjan ja se tulee nähtäväksi heinäkuun alussa 2012.

Mistä asioista nyt toivotaan palautetta

Mielipidettäsi tarvitaan kolmesta asiakokonaisuudesta:

- **Työohjelma**, suunnittelun aikataulu sekä osallistumismenettelyt
- **Ympäristöselostuksen** laatiminen ja sisältö
- Vesienhoitoalueiden vesienhoitoon liittyvät **keskeiset kysymykset**

Työohjelmasta sekä keskeisistä kysymyksistä kuullaan, jotta viranomaisten lisäksi myös kansalaiset, kansalaisjärjestöt, kunnat ja yrittäjät voivat osallistua ja vaikuttaa vesienhoitoon. Yhteistyötä lisäämällä moni ongelma voidaan ehkäistä ennalta tai korjata. Voit osallistua kertomalla oman mielipiteesi tai vaikuttamalla sinua lähellä olevan, vesienhoitotyössä mukana olevan edustajan välityksellä.

Kuulemisessa saatu palaute hyödynnetään, kun valmistellaan vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman päivittämistä toista hoitokautta varten. Keskeinen palaute tullaan myös kirjaamaan vesienhoitosuunnitelman ympäristöselostukseen.

Toivomme suunnittelun avuksi palautetta muun muassa

- suunnittelun toteutuksesta ja aikataulusta sekä vaikuttamismahdollisuuksista;
- ympäristöselostuksen laatimiseen ja sisältöön liittyvistä asioista;
- vesien tilaan liittyvistä keskeisistä ongelmista ja kehittämistarpeista;
- keinoista ja toimista, joilla vesien tilaa voidaan parantaa sekä
- rahoitus- ja yhteistyömahdollisuuksista

Palautteellasi on merkitystä ja vain osallistumalla voit vaikuttaa.

Miten ja milloin toimitan mielipiteeni tiedoksi?

Puoli vuotta kestävät kuulemiset toteutetaan samanaikaisesti kaikissa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (ELY-keskukset). Kuuleminen päättyy 17.12.2012. Lausunnot, mielipiteet ja kannanotot kannattaa antaa hyvissä ajoin.

Palaute toivotaan ensisijaisesti sähköisessä muodossa (word) sen käsittelyn nopeuttamiseksi, mutta palautteen voi toimittaa myös postitse Lapin ELY-keskuksen kirjaamoon. Kirjaamon yhteystiedot löytyvät tämän asiakirjan lopusta.

Verkon kautta palautetta voi antaa vastaamalla vesienhoitoaluekohtaiseen kyselyyn. Kyselyyn pääsee esimerkiksi verkkosivulta:

- www.ymparisto.fi/lap/vesienhoito

Vesienhoitosuunnitelman tarkistamisen työohjelma

Se mistä vesienhoidossa ja vesiensuojelussa on kysymys, kuinka suunnitelma valmistellaan ja millaisella aikataululla suunnittelussa edetään, esitetään vesienhoidon työohjelmassa. Voit antaa palautetta työohjelman sisältöön sekä aikatauluun. Vesienhoidon suunnittelun ympäristövaikutukset arvioidaan, ja myös tästä voi antaa palautetta.

Vesienhoidolla tarkoitetaan EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) pohjalta laaditun vesienhoito- ja merenhoitolain (1299/2004) mukaista suunnitelmallista toimintaa, jolla ylläpidetään ja parannetaan pintavesien ekologista ja kemiallista tilaa sekä pohjavesien laatua ja määrää. Vesienhoidon suunnittelusta vastaavat ympäristöviranomaiset, mutta suunnitteluun ja toteutukseen tarvitaan laajaa vuorovaikutusta ja osallistumista.

Suomi on jaettu vesienhoitoalueisiin, joista Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen kansainvälinen vesienhoitoalue on yksi. Kullekin vesienhoitoalueelle on laadittu vesienhoitosuunnitelma, jonka valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa 2009. Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaan liittyy kaksi toimenpideohjelmaa.

- [Vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat](#) vuoteen 2015

Vesienhoitoalueet

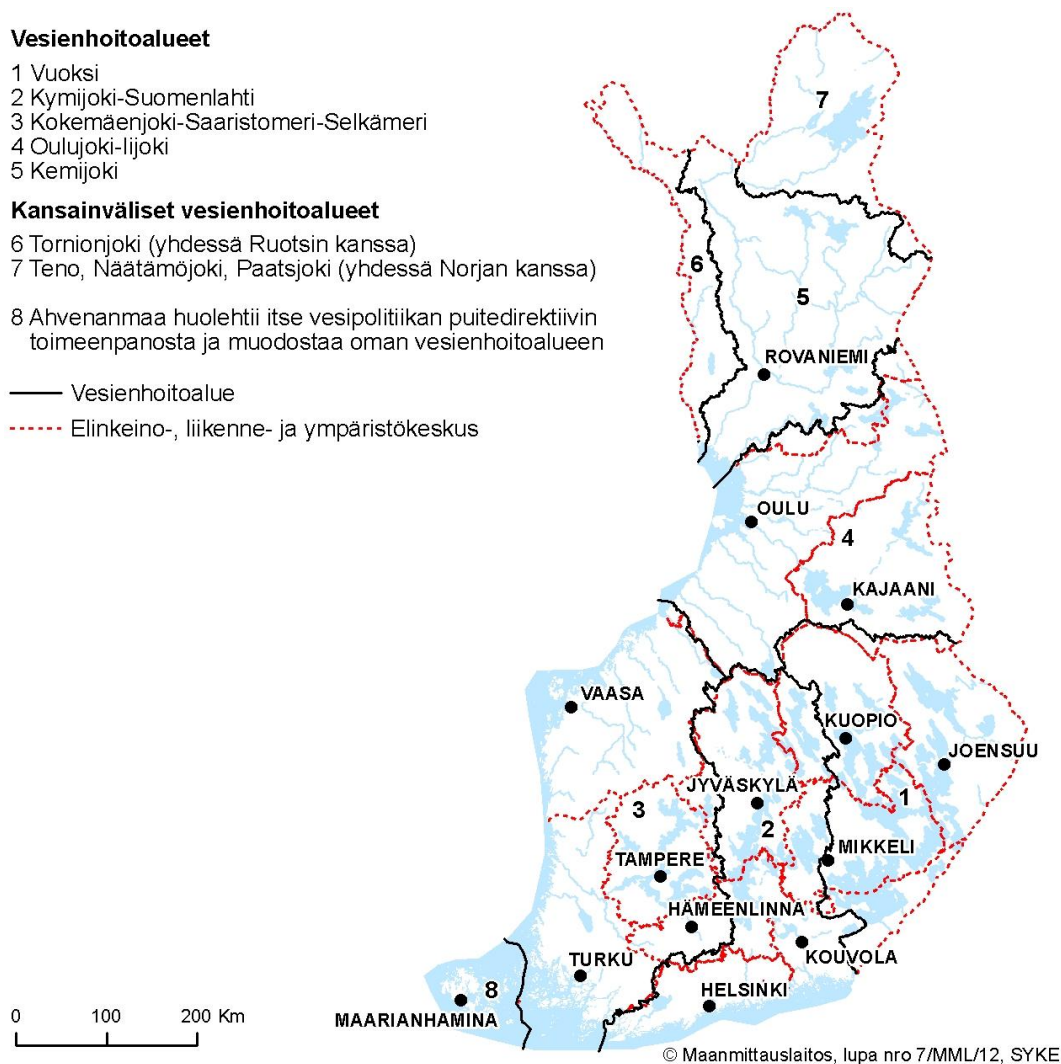
- 1 Vuoksi
- 2 Kymijoki-Suomenlahti
- 3 Kokemäenjoki-Saaristomeri-Selkämeri
- 4 Oulujoki-Iijoki
- 5 Kemijoki

Kansainväliset vesienhoitoalueet

- 6 Tornionjoki (yhdessä Ruotsin kanssa)
- 7 Teno, Näätämöjoki, Paatsjoki (yhdessä Norjan kanssa)
- 8 Ahvenanmaa huolehtii itse vesipolitiikan puitedirektiivin toimeenpanosta ja muodostaa oman vesienhoitoalueen

— Vesienhoitoalue

----- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kuva 2. Suomen vesienhoitoalueet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) tekevät ympäristöministeriön ohjauksessa vesienhoidon suunnittelua omilla alueillaan. Suunnitteluun osallistuu keskeisesti myös Suomen ympäristökeskus (SYKE), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) sekä muita tahoja. Kunkin ELY-keskuksen alueelle on perustettu vesienhoitolain mukainen yhteistyöryhmä.

Vesienhoitoa suunnitellaan yhteistyössä

Suunnittelu, yhteistyö ja kuuleminen tapahtuvat pääosin ELY-keskusten toimialueilla. Ympäristöministeriö antaa ohjeistusta suunnittelun kannalta keskeisistä kokonaisuuksista.

Vesienhoidon suunnittelussa keskeisenä periaatteena on avoin ja osallistuva yhteistyö. Vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien päivittämisen aikana kuullaan kaikkia asianosaisia tahoja. Ympäristöministeriö järjestää valtakunnallisia sidosryhmätilaisuuksia ja ELY-keskukset mahdollisuuksien mukaan alueellisia tilaisuuksia sekä kuulemisten aikana että suunnitelmien tarkistustyön eri vaiheissa.

ELY-keskusten asettamien vesienhoidon yhteistyöryhmien merkitys suunnittelutyössä on keskeinen. Yhteistyöryhmissä ovat edustettuina vesien käyttöön, suojeluun ja tilaan vaikuttavat valtion ja kuntien viranomaiset, elinkeinon harjoittajat, järjestöt, vesialueiden omistajat sekä vesien käyttäjät. Yhteistyöryhmien kokoonpano löytyy vesienhoitoalueiden verkkosivuilta (ks. luku Yhteystiedot).

Suunnittelun aikataulu ja vaiheet

Vesienhoidon suunnittelun toisella kierroksella päivitetään vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2016–2021 ja tarkistetaan toimenpideohjelmat. Suunnittelu etenee vaiheittain vesien- ja merenhoitolaissa esitettyjen määräaikojen puitteissa.

Vuonna 2012 viimeistellään vesienhoitosuunnitelman työohjelma ja aikataulu sekä laaditaan yhteenvedot keskeisistä kysymyksistä. Myös pinta- ja pohjavesien tilan seurantaohjelmat päivitetään. Rinnakkain tämän kanssa seurataan ensimmäisen vesienhoitosuunnitelmakauden toimien toteutumista.

Vuosina 2013 ja 2014 täsmennetään vesienhoidon ympäristötavoitteita ja suunnitellaan niiden toteuttamiseen tarvittavia toimia. Vuonna 2014 valmistuu ehdotus tarkistetuksi vesienhoitosuunnitelmaksi vuoteen 2021. Suunnitelma hyväksytään valtioneuvostossa vuoden 2015 loppuun mennessä. Päivitetyin vesienhoitosuunnitelman on oltava valmis vuonna 2015.

VESIENHOIDON SUUNNITTELUN AIKATAULU	2012				2013				2014				2015			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Vuosineljännes																
Vesienhoitosuunnitelman työohjelman ja aikataulun laatiminen																
Yhteenvedon laatiminen vesistöalueen hoitoa koskevista tärkeistä kysymyksistä																
Kuuleminen työohjelmasta ja aikataulusta sekä yhteenvedosta																
Seurantaohjelman laatiminen																
1.kauden toimenpiteiden seuranta ja raportointi																
Pinta- ja pohjavesien luokittelun tarkistaminen																
Vesien laatua ja määrää koskevien tavoitteiden määrittely																
Toimenpideohjelmien päivittäminen																
Ehdotuksen laatiminen vesienhoitosuunnitelmaksi																
Kuuleminen suunnitelmaehdotuksesta																
Ehdotuksen täydentäminen kuulemisen perusteella																
Valtioneuvostokäsittely																
Ympäristöselostuksen laatiminen ja kuuleminen																
Yhteistyöryhmän työskentely	0	0			0	0			0	0			0			

Kuva 3. Suunnittelun aikataulu.

Suunnittelu koskee pinta- ja pohjavesiä

Suunnittelu koskee kaikkia pintavesiä. Ne on vesienhoidon suunnittelua varten jaettu vesimuodostumiksi, joita ovat joet, järvet tai niiden osat sekä rannikkovesien osat. Vesimuodostumat tyypitellään maantieteellisen sijaintinsa ja luontaisten ominaispiirteidensä, kuten humuspitoisuuden ja syvyyden perusteella. Toisella suunnittelukierroksella tarkastellaan yksilöidysti vesienhoitoalueen kaikkia valuma-alueeltaan yli 100 km² laajuisia jokia ja yli 1 km² kokoisia järviä. Tarkasteluun on otettu myös näitä pienempiä jokia ja järviä, jos ne on arvioitu vesienhoidon tai muiden suojelu- ja käyttötarpeiden kannalta erityisen merkittäviksi. Keskeinen haaste on kuitenkin riittämätön tieto näiden vesien luotettavaa tilan arviointia varten, mikä korostaa entisestään eri tahojen tuottaman tiedon kokoamista rekistereihin ja tilan arvioinnin aineistoksi. Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella on 131 yli 1 km² kokoista järveä ja 73 valuma-alueeltaan yli 100 km² jokea.

Vesienhoidossa tarkasteltavat **pohjavesimuodostumat** käsittävät vedenhankinnan kannalta tärkeät ja vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet (luokat I ja II). Ensimmäisellä suunnittelukierroksella Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella tarkasteltiin 14 I-luokan ja 10 II-luokan pohjavesialuetta. Toisella suunnittelukierroksella tarkasteltavien pohjavesimuodostumien määrässä voi tapahtua pieniä muutoksia ensimmäiseen kierrokseen verrattuna. Syynä voi olla esimerkiksi luokan III pohjavesialueilla tehdyt tarkemmat tutkimukset, joiden perusteella ne on luokiteltu kuuluvaksi I- ja II-luokkiin. Myös pohjavesialueiden jakaminen tai yhdistäminen voi aiheuttaa muutoksia.

Yhteistyötä yli rajojen

Suomalais-norjalaisen rajavesistökomission tehtävänä on toimia Suomen ja Norjan hallitusten välisenä yhteistyö- ja yhteyselimenä rajavesistöjä koskeissa kysymyksissä. Tässä tarkoituksessa rajavesistökomission tehtävänä on tehdä esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja asioista, jotka koskevat Suomen ja Norjan välisten rajavesistöjen hoitoa, niiden tilan ja veden laadun seurantaa ja valvontaa, kalastusoloja, veden pilaantumisen ehkäisemistä, rajavesistöön rakentamista ja rajavesistön säännöstelyä sekä muissa sellaisissa asioissa, joiden vaikutukset ilmenevät rajavesistöissä.

Komissiolla ei ole virallista asemaa vesipuidedirektiivin mukaisena yhteistyöelimenä, mutta Suomi ja Norja neuvottelevat parhaillaan kansainvälisen vesipiirin muodostamisesta. Norjassa vesienhoidosta vastaavat viranomaiset ovat Finnmarkin lääninhallitus ja kuntaliitto.

Suomen ja Venäjän välinen rajavesistösopimus käsittää kaikki Suomen itärajan ylittävät vesialueet. Yhteistyötä hoitaa suomalais-venäläinen rajavesistöjen käyttökomissio. EU:n lainsäädäntö ei velvoita Venäjää, mutta direktiivin edellyttämiä toimia pyritään edistämään myös Venäjän kanssa yhteisillä vesistöalueilla.

Arvio ihmistoiminnan vaikutuksista vesien tilaan

Kuormitusarviot

Vesistöihin kulkeutuvasta, piste- ja hajakuormituslähteistä peräisin olevasta ravinnekuormituksesta (fosfori ja typpi) tarvitaan arviot, jotta vesienhoidon toimenpiteet voidaan kohdentaa oikein. Ensimmäisellä suunnittelukierroksella kuormituksen arvioinnissa käytettiin VEPS2-mallia. Toisella suunnittelukierroksella kuormitusarvioita tarkennetaan uusilla kuormituksen arviointityökaluilla. Kuormitusarviot ovat käytettävissä siinä vaiheessa, kun uusia toimenpideohjelmia aletaan laatia.

Vesirakentamisen aiheuttamien muutosten arviointi

Vesirakentaminen on muuttanut osaa vesimuodostumista voimakkaasti. Padotut tai kaivetut altaat ja kanavat ovat ihmisen kokonaan rakentamia, keinotekoisia vesimuodostumia. Voimakkaasti muutetuissa tai keinotekoisissa vesimuodostumissa ihmistoiminnan aiheuttamat rakenteelliset ja virtaamiin liittyvät muutokset

ovat olleet niin suuria, ettei hyvää ekologista tilaa voida saavuttaa aiheuttamatta merkittävää haittaa vesistön tärkeille käyttötavoitteille, joita ovat mm. tulvasuojelu, vesivoimatuotanto ja virkistyskäyttö. Tällöin tilatavoite on asetettu alhaisemmaksi ja ympäristötavoitteet on arvioitu suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan.

Tilan arviointi ensimmäisellä suunnittelukierroksella perustui pisteytykseen, jossa huomioitiin vesimuodostuman veden fysikaalis-kemiallinen ja biologinen tila ja se, miten paljon vesimuodostuman tilaa voidaan parantaa hydrologisiin ja rakenteellisiin tekijöihin kohdistuvilla toimenpiteillä. Pisteytystä on tarpeen tarkistaa ja uusien pintavesimuodostumien muuttuneisuus tulee arvioida. Arvioinnissa otetaan huomioon ensimmäisen suunnittelukierroksen jälkeen tapahtuneet muutokset ja toteutetut toimenpiteet.

Pohjavesiin kohdistuvan ihmistoiminnan vaikutuksen arviointi

Pohjavesimuodostumista, jotka eivät ihmistoimintojen takia mahdollisesti saavuta hyvää tilaa, kerätään laatutietoa tarkempaa arviointia varten. Jos laadussa havaitaan merkittävää ihmistoiminnan pilaavaa vaikutusta, pohjavesimuodostuma nimetään riskialueeksi. Mahdollisilla uusilla ja jo olemassa olevilla riskialueilla tarkastellaan ja päivitetään riskitekijöiden aiheuttamat merkittävät paineet pohjavesimuodostumalle. Ensimmäisellä kierroksella nimettiin selvityskohteiksi sellaiset pohjavesimuodostumat, joilta laatutietoa ei ollut saatavilla. Erityisesti näiltä alueilta kerätään nyt laatutietoa ihmistoiminnan vaikutusten arvioimiseksi. Varsinainen tilan arviointi tehdään vain riskialueiksi nimetyille pohjavesimuodostumille.

Vesien tilan arviointi

Pintavesille asetettavat tavoitteet perustuvat ekologisen ja kemiallisen tilan arviointiin eli luokitteluun. Pintavedet jaetaan viiteen ekologiseen tilaluokkaan: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Kemiallinen tila voi olla joko hyvä tai hyvää huonompi. Pintaveden tila ei voi olla hyvä jos kemiallinen tila ei ole hyvä.

Ensimmäinen ekologisen tilan luokittelu tehtiin niukan biologisen aineiston perusteella ja alustavilla kriteereillä. Toisella luokittelukierroksella yleisperiaate ja menettelytavat pysyvät ennallaan. Mukaan on kuitenkin saatu uusia järvien tilaa kuvaavia muuttujia. Luokkarajoja on tarkistettu uuden tiedon pohjalta ja tilaluokan määräytymisen laskentatapoja on kehitetty.

Pintavesien luokittelussa käytetään vuosien 2006–2012 aineistoja. Haasteena tulee edelleen olemaan ekologisessa luokittelussa käytettävän biologisen aineiston vähäisyys. Erityisesti pienten vesien tilan arvioimiseksi tietoa on vähän. Tämän takia niiden tilan arviointia joudutaan osin tekemään asiantuntija-arvioinnin avulla.

Ihmisen toiminta aiheuttaa ympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden pääsyä vesiympäristöön. Vesienhoidon yksi tavoite on pinta- ja pohjavesimuodostumien hyvä kemiallinen tila. Tämä edellyttää, että näiden aineiden pitoisuudet ovat vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden asetuksessa määriteltujen raja-arvojen alapuolella. Vesienhoitoalueittain laaditaan pintavesille haitallisten ja vaarallisten aineiden päästöinventaarior. Pohjaveden kemiallista tilaa arvioidaan vesienhoitoasetuksessa annettujen pohjavesiä koskevien ympäristölaatumormien perusteella.

Pintavesien kemiallisen tilan luokittelussa hyödynnetään sekä seurannan että velvoitetarkkailun tuloksia.

Pohjavesimuodostumat luokitellaan niiden kemiallisen ja määrällisen tilan perusteella hyväksi tai huonoksi. Luokittelu tehdään riskialueiksi nimetyille pohjavesimuodostumille, joilla ihmistoiminta uhkaa veden laatua tai määrää. Mikäli riskinarvioinnissa ei ole tunnistettu ihmistoiminnan aiheuttamia paineita, pohjavesien tila katsotaan olevan hyvä.

Määrällistä tilaa arviotaessa seurataan, vaikuttaako ihmistoiminta pohjaveden pinnan korkeuteen. Tämä voi huonontaa oleellisesti pohjavesimuodostuman tilaa, vaikuttaa pohjavedestä riippuvaisiin maa-ekosysteemeihin tai johtaa siihen, ettei pintavesien ympäristötavoitteita saavuteta.

Kemiallisen tilan arvioinnissa verrataan pohjavedessä todettujen haitallisten aineiden pitoisuuksien vuosikeskiarvoja pohjavedelle asetettuihin ympäristölaatunormeihin sekä tarkastellaan, miten pitoisuudet mahdollisesti vaikuttavat muuhun ympäristöön, erityisesti pohjavesiin liittyviin pintavesiin ja maaekosysteemeihin sekä pohjaveden käyttöön juomavetenä.

Pinta- ja pohjavesien tilan luokittelu valmistuu keväällä 2013, ennen toimenpiteiden tarkistuksen aloittamista.

Seurantaohjelmien tarkistaminen

Pinta- ja pohjavesien seurantaohjelmat tarkistetaan vuonna 2012. Tarkistuksessa otetaan huomioon mahdolliset uudet tarkasteltavat vesimuodostumat, vesiympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden seuranta, biologisen seurannan laajentaminen sekä vesimuodostumien ryhmittely. Seurantoja varten kehitetään uusia työkaluja ja menetelmiä. Samanaikaisesti tarkistetaan velvoitetarkkailuohjelmien ajantasaisuus muutuneen lainsäädännön velvoitteiden mukaiseksi.

Ympäristötavoitteiden asettaminen

Vesienhoidon alkuperäisenä ympäristötavoitteena on saavuttaa pintavesien hyvä ekologinen ja kemiallinen tila ja pohjavesien hyvä kemiallinen ja määrällinen tila vuoteen 2015 mennessä. Vuonna 2009 hyväksytyissä vesienhoitosuunnitelmissa arvioitiin tavoitteiden saavuttamisen mahdollisuutta ja esitettiin arvio tavoitteiden saavuttamisen aikataulusta. Kuormitetuimmilla ja ongelmallisimmilla alueilla tavoiteaikataulua jouduttiin pidentämään kuudella tai paikoin 12 vuodella.

Ympäristötavoitteita tarkistetaan toisella kierroksella käyttäen hyväksi ensimmäisen hoitokauden toimenpiteiden toteutumisen seurannasta saatavaa toteutumatieta, tarkistettua pinta- ja pohjavesien luokitte-
lua, toimenpiteiden suunnittelua sekä tietoa toimintaympäristössä tapahtuneista muutoksista.

Tavoitteiden määrittelyssä otetaan huomioon erityiset alueet, joita ovat talousveden ottoon käytettävät vedet, vedestä riippuvaisiin Natura 2000 -alueisiin liittyvät vedet ja EU-uimarantoihin liittyvät vedet.

Toimenpiteiden suunnittelu

Veden tilan parantamiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittavat toimenpiteet suunnitellaan toimialoittain. Toimenpiteiden ja toimenpidevaihtoehtojen kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä kustannusten kohtuullisuutta arvioidaan. Toimenpiteiden toteutumisen seuranta varten kehitetään mittareita. Myös toimenpiteiden toteutusta tukevia ohjauskeinoja ja hyötyjen arviointia kehitetään. Vesienhoitoalueiden toimenpiteet suunnitellaan ELY-keskuksissa yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa.

Vesienhoitosuunnitelman kokoaminen

Lapin ELY-keskus kokoaa Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman toimenpideohjelmien pohjalta. Vesienhoitosuunnitelmassa esitetään mm. vesienhoitoalueen pinta- ja pohjavesien seurantaohjelma, yleistiedot koko vesienhoitoalueesta, koko vesienhoitoaluetta koskevat yhteiset asiat sekä suunnitelman ympäristövaikutusten arvio eli ympäristöselostus. Ehdotus tarkistetuksi vesienhoitosuunnitelmaksi tulee kuultavaksi vuonna 2014.

Vesienhoidon toteutuksen edistäminen ja seuranta

Samanaikaisesti suunnittelun kanssa toteutetaan ensimmäisellä suunnittelukaudella vahvistettuja toimenpiteitä sekä seurataan toimenpiteiden toteutumista. Vuoteen 2015 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano on aloitettu kaikilla toimintasektoreilla ja alueilla. Valtioneuvosto teki helmikuussa 2011 periaatepäätöksen valtakunnallisesta vesienhoidon toteutusohjelmasta. Keskeisten ohjauskeinojen toteutus on edennyt ja eri ministeriöt ovat olleet aktiivisesti mukana pohtimassa keinoja vesienhoidon edistämiseksi. Myös alueellista toimenpiteiden toteutusta on tarkennettu.

- [Valtakunnallinen vesienhoidon toteutusohjelma 2010-2015](#)

Vesienhoidon toimenpiteiden toteutusta seurataan vuoden 2011 lopussa valmistuneen seurantajärjestelmän mukaisesti. Seurannan tavoitteena on vesienhoitosuunnitelmien toteutumisen lisäksi saada lisää tietoa toimenpiteiden toteutuksen etenemisestä ja kustannuksista. Näitä tietoja tarvitaan myös vesienhoitosuunnitelmien päivittämiseen.

Vesienhoidon toimenpiteiden seurantajärjestelmäraportissa on määritelty periaatteet, miten vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä toimenpiteiden toteutumista seurataan. Siinä tarkastellaan toimialakohtaisesti vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä toimenpiteitä, toimenpiteiden seurannan vastuutahoja, tietolähteitä sekä seurannan kehittämistarpeita. Järjestelmän avulla saadaan ajantasaista määrällistä tietoa siitä, miten vesienhoidon toimenpiteet sekä ohjauskeinot ovat toteutuneet. Tietoa käytetään sekä vesienhoidon kansallisen toteutumisen seurantaan että lakisääteisiä EU-raportointeja varten. Toimeenpanon tilanteesta raportoidaan EU:n komissiolle ensimmäisen kerran yleispiirteisesti vuoden 2012 lopussa sekä laajemmin vuonna 2015 vesienhoitosuunnitelmien tarkistamiseen liittyen. Tietoa käytetään myös seuraavien, vuoteen 2021 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien valmistelussa.

- [Vesienhoidon toteutuksen seurantajärjestelmä kaudelle 2010-2015](#)

Ympäristövaikutukset arvioidaan

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä edellyttää, että vesienhoitosuunnitelman sekä siihen liittyvien toimenpideohjelmien laatimisen yhteydessä tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista annetun lain (SOVA-laki) mukainen **ympäristöarviointi**. Ympäristöarvioinnin vaiheet ovat vesienhoitosuunnitelman ja siihen sisältyvän ympäristöselostuksen valmistelu sekä siitä tiedottaminen, vesienhoitosuunnitelmaehdotuksesta ja ympäristöselostuksesta kuuleminen, vesienhoitosuunnitelman hyväksyminen ja päätöksestä tiedottaminen.

Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavat vesienhoitoalueen ELY-keskukset selvittävät ja arvioivat vesienhoitosuunnitelman ja siinä tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset yhdessä yhteistyöryhmiensä kanssa. Lapin ELY-keskus kokoaa ympäristöselostuksen osana vesienhoitosuunnitelman muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

Ympäristöarvioinnissa tunnistetaan ja kuvataan vesienhoitosuunnitelmien toteuttamisen aiheuttamat merkittävät välittömät ja välilliset ympäristövaikutukset. Arvioinnin tulokset kuvataan ympäristöselostuksessa. Ympäristöselostus esitetään erillisenä vesienhoitosuunnitelman osana.

Ympäristöselostuksessa arvioidaan vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen. Myös edellä mainittujen tekijöiden vuorovaikutussuhteet arvioidaan.

Ympäristöselostuksessa esitetään tarpeellisessa määrin seuraavat tiedot:

- vesienhoitosuunnitelman pääasiallinen sisältö, tavoitteet ja suhde muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin
- ympäristön nykytila ja sen kehitys, jos vesienhoitosuunnitelmaa ei toteuteta
- ympäristön ominaispiirteet todennäköisellä vaikutusalueella
- vesienhoitosuunnitelman kannalta merkitykselliset ympäristöongelmat ja ympäristönsuojelutavoitteet

- todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset
- haittoja ehkäisevät, vähentävät tai poistavat toimet
- vaihtoehtojen valinnan perusteet
- kuvaus siitä, miten arviointi on suoritettu
- seurannan suunnittelu
- yleistajuinen yhteenveto.

Yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja vesienhoitosuunnitelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä kuulemisten yhteydessä. Mielipide on esitettävä vesienhoitosuunnitelmasta vastaaville ELY-keskuksille nähtävilläoloajan kuluessa. ELY-keskukset kuulevat ympäristöselostuksessa annettavien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta muita viranomaisia lausuntopyynnöin kuulemismenettelyn aikana.

Suunnitteluun vaikuttava yleinen kehitys

Vesienhoidon toisella suunnittelukierroksella otetaan huomioon muutokset, joita on tapahtunut ensimmäisten vesienhoitosuunnitelmien valmistumisen jälkeen. Vesienhoitoon vaikuttavaa lainsäädäntöä on muutettu ja vesienhoitoa on aktiivisesti edistetty ohjelmilla ja strategioilla. Vesienhoidon rinnalle on tullut merenhoidon suunnittelu ja tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen. Toisaalta myös toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia.

Vesienhoito etenee ja vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä ohjauskeinoja on jo toteutettu. Toisella suunnittelukierroksella tulee ottaa huomioon myös lainsäädännön muutokset, tulvariskien hallinnan ja merenhoidon yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa sekä toimenpiteiden toteutuksen ja vaikutusten seurannasta saatavat tulokset.

Aiempaa enemmän tullaan kiinnittämään huomiota ilmastomuutoksen vaikutuksiin, vesiympäristölle haitallisiin ja vaarallisiin aineisiin sekä taloudellisiin tarkasteluihin. Paljon vesiä jäi ensimmäisellä suunnittelukierroksella tarkastelematta. Nyt tarkasteluun otetaan mukaan aiempaa pienempiä vesimuodostumia. Riittämätön vesien tilaa koskeva aineisto tulee olemaan yksi vesienhoidon keskeisistä haasteista.

Ympäristölainsäädännössä on tapahtunut muutoksia

Vesienhoidon suunnitteluun vaikuttavaa lainsäädäntöä on uusittu ja sitä on myös tullut lisää.

Vesienhoitolaki on nyt **laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä**. Merenhoidosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa merenhoidon järjestämisestä.

Uudistettu **vesilaki** astui voimaan vuoden 2012 alusta. Haja-asutuksen jätevesihuollon tehostamiseen liittyvät ympäristönsuojelulain muutos ja **valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla** tulivat voimaan vuonna 2011.

Ympäristölle vaaralliset ja haitalliset aineet nousevat aiempaa keskeisemmin esille myös vesienhoidossa. Valtioneuvoston **asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista** ja asetusmuutos sisältää ympäristölaatuormeja aineille tai aineryhmille, jotka vaikuttavat pintavesien kemiallisen tilan arviointiin.

Laki ja asetus tulvariskien hallinnasta edellyttävät tulvariskien tavoitteiden ja vesienhoidon tavoitteiden yhteen sovittamista.

Vesienhoito liittyy tulvariskien hallintaan

Vesienhoidon suunnittelu liittyy myös tulvariskien hallinnan suunnitteluun. Tulvariskien hallintaa koskee laki tulvariskien hallinnasta (620/2010).

Lainsäädäntö edellyttää, että vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan suunnittelu ottaa huomioon toistensa tavoitteet ja toimenpiteet.

Tulvariskien hallinnan suunnittelussa on vuonna 2011 kuultu kansalaisia ja sidostahoja merkittävistä tulvariskialueista. Myöhemmin on mahdollista osallistua tulvariskien hallintasuunnitelmien kuulemiseen samanaikaisesti vesien- ja merenhoidon kuulemisen kanssa vuonna 2014–2015. Alueellista yhteistyötä varten on nimetty tulvaryhmät, joiden toiminnalla on liittymäkohtia vesienhoitotyöhön.

Vesienhoidossa otetaan huomioon myös **juomavesi-, luonto- ja lintudirektiivin** tavoitteet.

Lisätietoa tulvariskien hallinnan suunnittelusta löydät osoitteesta: www.ymparisto.fi/tulvat

Ilmastonmuutos ja tulvariskit tulee ottaa huomioon

Ilmastonmuutos heijastuu vesistöihin monella tavalla. Tämän huomioon ottaminen toimenpiteiden suunnittelussa on aiempaa tärkeämpää. Vesienhoitosuunnitelmissa esitetään vesienhoitoalueittainen arvio ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Toisella hoitokaudella muun muassa kunnostushankkeissa ja säännöstelyn kehittämisessä tulee aikaisempaa paremmin ottaa huomioon sekä ilmastonmuutokseen että tulvariskeihin varautuminen siten, että hankkeissa voidaan mahdollisuuksien mukaan edistää eri tavoitteita.

Uudet strategiat ja ohjelmat luovat työlle pohjaa

Vesienhoidon ensimmäisen suunnittelukierroksen jälkeen on tehty tai käynnistetty useita vesienhoitoon vaikuttavia ohjelmia ja strategioita. Näitä ovat mm. kansallinen vesistökunnostusstrategia, pienvesien ennallistamisohjelma, vesitalousstrategia 2011–2020, soiden ja turvemaiden kestävä ja vastuullisen käytön ja suojelun kansallinen strategia sekä alueelliset metsäohjelmat.

- [Vesitalousstrategia](#) 2011–2020
- [Kunnostusstrategia](#)
- Ehdotus soiden ja turvemaiden kestävä ja vastuullisen käytön ja suojelun [kansalliseksi strategiaksi](#)
- Alueelliset [metsäohjelmat](#)

Kunnostusstrategiassa on kuvattu kattavasti keskeiset kunnostuksia koskevia kysymyksiä.

Valtion rooli kunnostushankkeiden toteuttajana tulee pienenemään selvästi. Näin ollen kunnostusten rahoituspohjaa tulee laajentaa. Keskeistä on myös kehittää yhteistyömalleja mm. vesialueen omistajien, hyödynsaajien ja haitan aiheuttajien kesken. Kunnostustarpeessa olevien pintavesien arviointia tulee parantaa. Lisäksi tulee edelleen kehittää kunnostusmenetelmiä sekä toimintatapoja, joilla voidaan tapauskohtaisesti valita kustannustehokkaimmat menetelmät vesien ekologisen tilan parantamiseksi.

Muita suunnitteluun vaikuttavia hankkeita

Maatalouden tärkein vesiensuojelun ohjauskeino on maatalouden ympäristötuki. Seuraavan ympäristötukiohjelmakauden valmistelu on käynnissä.

Metsätalouden toimenpiteiden suunnitteluun vaikuttavat valtioneuvoston hyväksymä kansallinen metsäohjelma 2015, alueelliset metsäohjelmat sekä parhaillaan uudistettavana oleva metsälaki. Turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen uudistaminen aloitetaan. Meneillään on kolmevuotinen turvetuotannon ja metsätalouden vesiensuojelun pilottihanke (TASO), jonka tavoitteena on edistää turvetuotannon ja metsätalouden kuormitusta tehokkaimmin vähentäviä toimenpiteitä sekä kokeilla uusia vesiensuojelumenetelmiä. Kalankasvatuksen ympäristönsuojeluohjeen uudistustyö on valmistunut. Lisäksi valmistellaan kalankasvatuksen sijainninohjaus -strategiaa.

Toimeenpanon resurssien varmistaminen

Resurssien riittävyys on noussut keskeisesti esille tulevalla vesienhoitokaudella. Tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän ulkopuolisia monipuolisempia rahoituslähteitä. EU-rakennerahastokausien päättymisen vuoden 2013 loppuun ja uuden ohjelman sisältö tulee osaltaan vaikuttamaan rahoitusmahdollisuuksiin.

Toisella vesienhoitokaudella tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota muutosten todentamiseen pinta- ja pohjavesissä riittävin seurantatiedoin. Tietoja vesien tilasta tarvitaan muun muassa paineiden tunnistamiseksi, toimenpiteiden kohdentamiseksi ja toisaalta vesienhoidon toimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämiseksi. Myös uusia työkaluja tulee kehittää tietotarpeen kasvamisen ja toisaalta seurannan resurs-

sien niukkenemisen takia. Toisella vesienhoitokaudella on tavoitteena ottaa vesienhoidon suunnittelun piiriin nykyistä edustavammin pieniä vesimuodostumia. Haasteena tulee olemaan seurannan resurssien riittävyys.

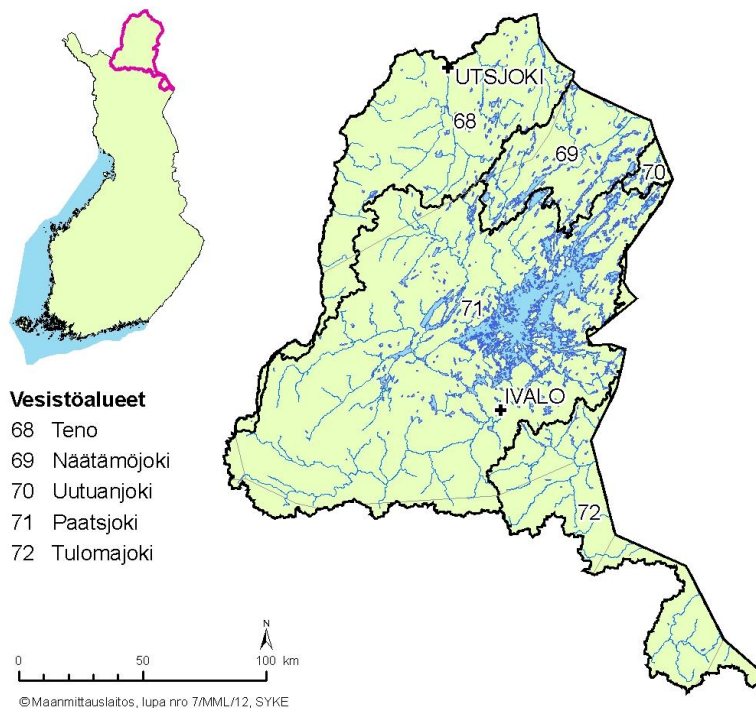
Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalue

Käytännön vesienhoitotyö tehdään vesienhoitoalueilla. Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen kansainvälinen vesienhoito-alue sijoittuu Suomeen, Norjaan ja Venäjälle. Tässä luvussa kuvataan vesienhoitoalueen Suomen puoleista aluetta (ellei toisin mainita) ja tarkastellaan sen vesienhoidon haasteita.

Alueen vesistöt ja vesienhoidolliset haasteet

Vesienhoitoalueet on muodostettu siten, että ne sisältävät kokonaisia vesistöalueita. Näin ollen ne voivat jakaantua useiden valtioiden alueille. Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalue kattaa Tenojoen, Näätämöjoen, Uutuanjoen ja Paatsjoen vesistöalueet sekä Venäjälle laskevan Tuulomajoen vesistön latva-vedet (kuva 4). Suomen osan pinta-ala on 25 566 km², mikä on noin kaksi kolmasosaa vesistöjen kokonaisalasta. Tenojoki ja Näätämöjoki ovat tärkeitä Atlantin lohen lisääntymisjokia. Tuulomajoen vesistöön vaelluskalojen nousun estävät Venäjän puolella sijaitsevat voimalaitokset.

Ensimmäisellä suunnittelukaudella luokitelluista pintavesistä kaikki olivat vähintään hyvässä tilassa. Tenojoen vesistöalueella ihmisen toiminta on paikoin lisännyt eroosiota ja teiden rakentaminen on aiheuttanut mm. lohen nousuesteitä, joista osa on jo poistettukin. Ylä-Lapissa metsätalouden vaikutukset ovat vähäisempiä kuin muualla Lapissa.

Kuva 4. Vesistöaluejako Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella.

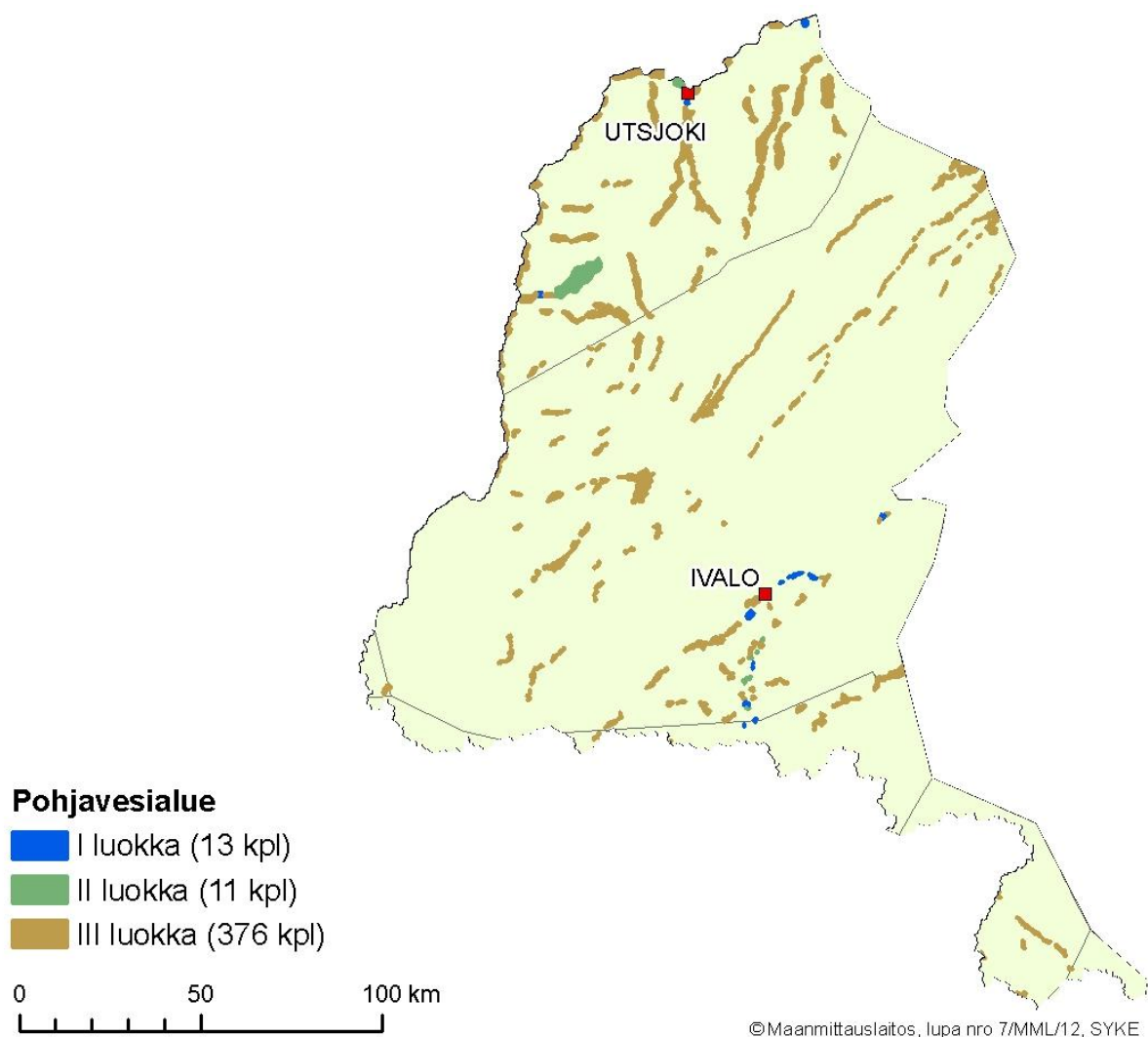
Eniten ihmistoiminta on vaikuttanut Paatsjoen vesistön tilaan. Paatsjokeen, joka on osin Norjan ja Venäjän välinen rajajoki, on rakennettu seitsemän voimalaitosta ja Inarijärveä säännöstellään voimatalouden tarpeisiin. Paatsjoen vesistön suurin kuormittaja on Venäjän puolella Nikkelin kaupunki ja Petsenganikelin

kaivos- ja metalliteollisuuskombinaatti. Kaivostoimintaa vesienhoitoalueella on myös Norjan puolella ja Suomessakin suunnitteilla. Kaivos- ja muut suuret hankkeet, voivat muuttaa vesimuodostumien tilaa niin, että asetettuja ympäristötavoitteita ei voida saavuttaa.

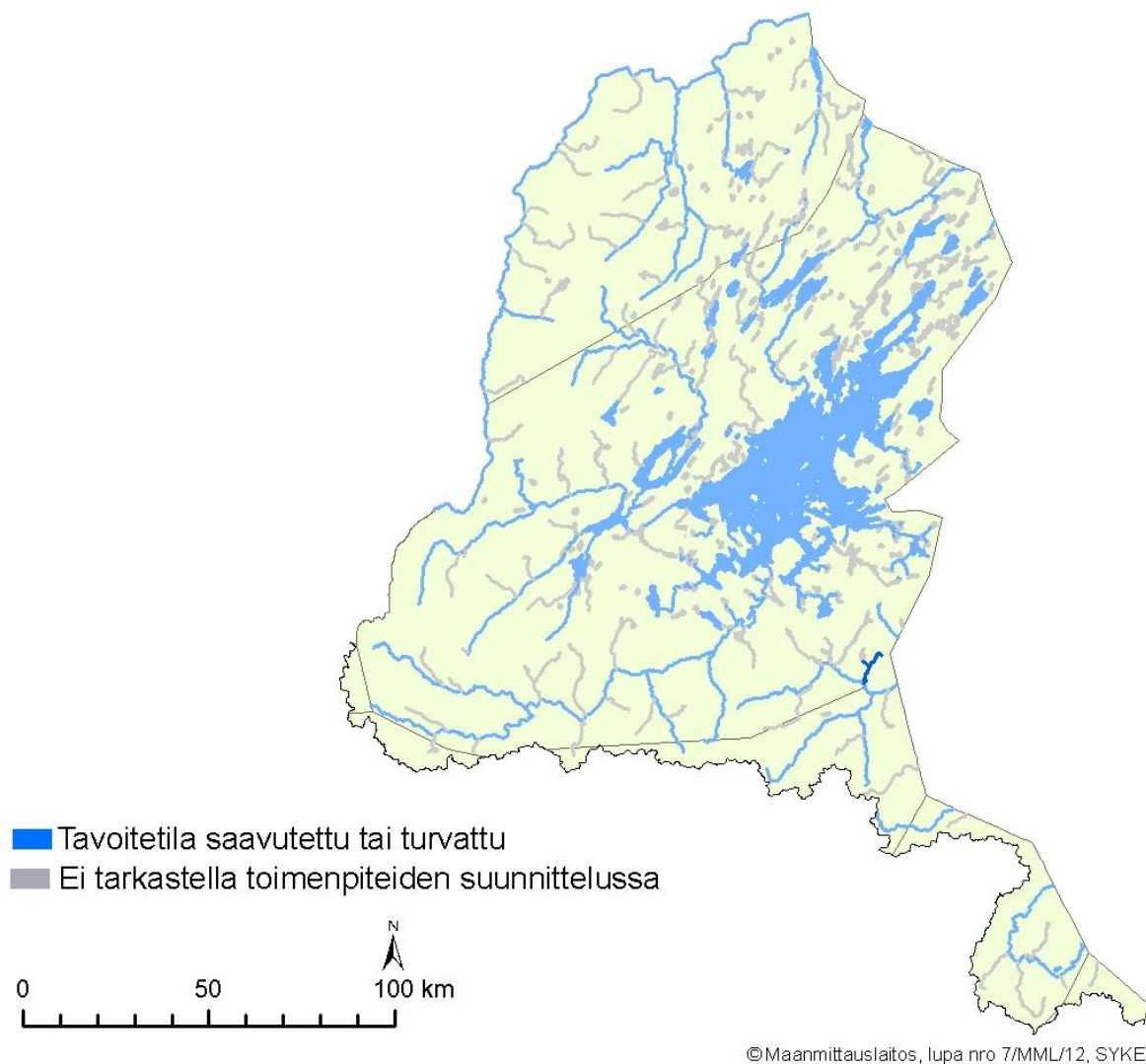
Oma erityinen kysymyksensä alueella on vieraslajien ja kalatautien leviämisen estäminen. Erityisesti Jäämereen laskevien jokien lohikannoille vaarallisen lohiloisen vastaiset toimet ovat keskeisiä vesienhoito-alueella.

Pohjavedet

Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella sijaitsevista pohjavesialueista 24 soveltuu vedenhankintaan. Vesienhoitoalueen arvioidut pohjavesivarat ovat nykyiseen käyttöön nähden runsaat, sillä käyttö on vajaa 20 % muodostuvan I-luokan pohjavesialueilla muodostuvasta pohjavedestä. Kokonaisuutena alueen pohjavedet ovat hyvässä tilassa ja mahdolliset riskit vähäisiä.

Kuva 5. Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen pohjavesialueet.

Kuva 6. Vesienhoitosuunnitelmassa 2009 esitetty arvio tavoitetilan saavuttamisesta Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen pintavesissä.

Vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset

Keskeiset kysymykset antavat viitteitä siitä, mihin kysymyksiin vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmassa aiotaan kiinnittää toisella suunnittelukierroksella erityistä huomiota. Voit palautteessasi ottaa kantaa esimerkiksi siihen, onko keskeiset asiat tuotu riittävän hyvin esille vai onko syytä painottaa myös muita asioita.

Vesienhoidon perusteemat

Ensimmäisellä suunnittelukierroksella Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset liittyivät seuraaviin pääteemoihin:

- Haja-asutuksen vesihuollon parantaminen
- Tie- ja vesirakentamisesta ja säännöstelystä aiheutuneiden haittojen lieventäminen
- Tulvista aiheutuvien haittojen vähentäminen
- Vesistökuormituksen hallinta
- Vieraslajien ja kalatautien leviämisen estäminen

Tärkeät vesienhoidon perusteemat eivät ole muuttuneet. Tässä asiakirjassa käsitellään Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella vuosien 2016–2021 aikana vesienhoidon kannalta tärkeitä asioita. Esille on nostettu myös seikkoja, joilla on huomattavaa alueellista tai paikallista merkitystä. Keskeisiä kysymyksiä ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen, vaan tarkastelu on tehty teemoittain ja sitä on laajennettu ottaen huomioon suunnitteluun vaikuttava yleinen kehitys ja tiedon karttuminen.

Keskeistä on myös jatkaa kaikkien vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutusta ja seuranta suunitellussa aikataulussa ja myös niissä vesimuodostumissa, jotka saavuttavat tavoitteena olevan hyvän tilan. Vastaavasti jo hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevien vesimuodostumien tilan heikkeneminen tulee estää

Asutuksen vesihuollon parantaminen ja pohjavesien suojelu

Vesihuollon riskit hallintaan

Vesienhoidon toisella suunnittelukaudella keskitetyn vesihuollon riskien hallinta painottuu vedenottamoista jätevesien puhdistukseen ja vesistöön johtamiseen saakka. Vesihuollon verkostojen, laitteiden, vedenottamoiden ja jätevedenpuhdistamoiden hyvään hoitoon ja tarvittaviin uusinvestointeihin tulee panostaa entistä enemmän ja suunnitelmallisemmin. Erityisesti vesihuoltoverkostojen saneerausvolyyymi on ollut liian pieni suhteessa verkostojen ikään ja kuntoon, minkä seurauksena on syntynyt korjausvelkaa ja järjestelmien toimintavarmuus on heikentynyt.

Pohjavesistä tarvitaan lisää tietoa

Suurin osa Lapin pohjavesialueista on vielä tutkimatta. Tutkimattomien III luokan pohjavesialueitten määrä kaikista luokitelluista pohjavesialueista on lähes 80 %.

Pohjavesialueiden suojelussa jatkossakin on keskeistä sijoittaa pohjaveden laadulle riskialttiit toiminnot riittävän etäälle suojeltavista pohjavesikohteista, sekä estää pohjaveden määrää vähentävät tai merkittävästi uhkaavat toimenpiteet tarvittavilla alueilla.

Vesistökuormituksen hallinta

Vesistökuormituksen hallinta on tärkeää vesistön tilan ylläpidon kannalta. Ihmisen aiheuttama kuormitus alueella on verraten vähäistä ja veden laadullisia ongelmia on ilmennyt ainoastaan ajoittain ja paikallisesti välittömästi taajamien alapuolella. Luontaisesti karut vesistöt reagoivat kuitenkin herkästi muuttuviin olosuhteisiin ja kuormitukseen. Parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa soveltaen voidaan taajamien, teollisuuden ja hajakuormituksen ympäristövaikutuksia hallita.

Uusia kaivoksia on aloittamassa toimintaansa vesienhoitoalueella. Kaivannaisteollisuuden vesistö päästöt sisältävät usein raskasmetalleja, jotka voivat olla vesieliöstölle haitallisia tai suurina määrinä jopa myrkyllisiä. Haitalliset aineet ja niiden hallinta ovat varsinkin paikallisesti tärkeä kysymys. Kaivostoiminta on kesto- ja pitkäaikaista, mutta sen ympäristövaikutukset ovat usein vielä paljon pitkäaikaisempia kuin itse toiminta. Ongelmat saattavat ilmetä päästöjä myöhemmin.

Lapin metsäohjelman yhtenä strategisena linjauksena on vesiensuojelun tehostaminen metsätaloudessa. Lisätoimenpiteenä ensimmäisellä suunnittelukaudella esitettyä vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta kehitetään edelleen ja vesiensuojelukoulutusta järjestetään metsäammattilaisille ja koneurakoitsijoille.

Kiinteistön omistajien neuvontaa jätevesiasioissa on tarpeen jatkaa edelleen.

Vesistörakentaminen ja säännöstely

Valtion rooli pienentyy kunnostushankkeiden toteuttajana, minkä vuoksi tarvitaan yhteistyötä ja itsenäistä toimintaa. Yhteistyön lisääminen ja rahoituspohjan laajentaminen ovat edellytys kunnostushankkeiden jatkumiselle.

Vuoden 2012 jälkeen kalataloudellisiin kunnostushankkeisiin pyritään saamaan muitakin rahoittajia kuin valtio. Lapin ELY-keskuksen kautta rahoitettavat virtavesien kalataloudelliset kunnostukset kohdennetaan jokikohteisiin, joilla on huomattavaa merkitystä uhanalaisten vaelluskalakantojen lisääntymisen ja poikastuotannon kannalta.

Inarilla jatketaan säännöstelyhankkeen suositusten toimeenpanoa.

Vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan tavoitteiden yhteensovittaminen

Tulvariskien hallinnalla tarkoitetaan sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joiden tavoitteena on arvioida ja vähentää tulvariskejä ja estää tai vähentää tulvista aiheutuvia vahinkoja. Tulvariskien hallinnan suunnitteluun kuuluu tulvariskien alustava arviointi sekä tulvakarttojen ja tulvariskien hallintasuunnitelmien laatiminen merkittävälle tulvariskialueelle. Vesienhoitoalueella on nimetty merkittäväksi tulvariskialueeksi Ivalon taajama.

Tulvaryhmä asettaa 2013 alkuun mennessä kullekin vesistöalueelle tulvariskien hallinnan tavoitteet, minkä jälkeen tarkastellaan toimenpiteitä, joilla päästäisiin tavoitteisiin. Näiden toimenpiteiden vaikutukset vesienhoitosuunnitelmien ympäristötavoitteisiin on otettava huomioon ja vastaavasti tulvasuojelussa on huomioitava vesienhoidon tavoitteet.

Vieraslaajien ja kalatautien leviämisen estäminen

Vakava ekologinen ja taloudellinen riski Jäämereen laskevissa joissa, etenkin Tenolla, on *Gyrodactylus salaris* -loisen ja muiden kalaloisten, kalatautien sekä vieraskalalajien leviäminen vesistöalueelle. Jäämeren laskevissa joissa lohiloinen on lohelle tappava, mutta Itämeren kannat ovat loiseläälle vastustuskykyiset. Suo-

men viranomaiset ovat olennaisesti vähentäneet vaarallisen lohiloisen leviämiskätkä tiukentamalla Jäämereen laskeviin vesistöihin ulkopuolelta tuleville kalastajille suunnattuja määräyksiä ja tehostamalla tiedotusta. Riskin minimoimiseksi tarvitaan edelleen Suomen ja Norjan välisen yhteistyön jatkamista ja tehostamista. Yhteistyötä tulee jatkaa myös Ruotsin ja Venäjän viranomaisten kanssa mahdollisimman tehokkaiden ehkäisytoimenpiteiden toteuttamiseksi.

Paatsjoen vesistöalueelle tuoduista vieraista kalalajeista muikku on muodostanut muutamiin järviin (Inarijärvi ja sen lähiympäristön järvet) pysyvät kannat. Puronieriä lisääntyy eräissä Tuulomajoen vesistön yläosan puroissa. Lisäksi järvilohen kotiutumisesta Ivalojokeen on saatu vahvoja viitteitä. Uusien kalalajien tuomista Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueelle ei voida perustella kalataloudellisilla tai muilla syillä. Vieraiden lajien tuontiin sisältyy aina ekologisia riskejä. Tenovuono on liitetty Norjan kansallisiin lohivuonoihin, joissa lohienkasvatusta ei enää sallita.

Näätämöjoessa on yksittäisinä vuosina ollut runsaasti kyttyrälohia. Norjan puolella Annijoessa (Vestre Jakobselv) on havaittu myös kyttyrälohenpoikasia. Luonnollisesti lisääntyvät kyttyrälohikannat voivat asettua Finnmarkin alueelle aivan niin kuin ne ovat tehneet monissa Kuolan alueen joissa. On tärkeää vähentää kyttyrälohien määrää joissa, millä estetään sen luontainen lisääntyminen vesistöissä.

Vesienhoitoalueella tulee pidättäytyä uusien vieraiden lajien tuonnista alueelle sekä jo tuotujen lajien leviittämisestä uusiin vesistöihin.

Tiedotus ja tärkeimmät tietolähteet

Tässä kerrotaan tiivistetysti mitkä vesienhoidon toisen suunnittelukierroksen tärkeimmät suunnitteluasiakirjat ovat, milloin ne tulevat kuultavaksi, missä asiakirjat pidetään nähtävillä sekä mistä saa lisätietoa.

Vesienhoidon toisella suunnittelukierroksella valmistellaan seuraavat asiakirjat, joihin toivotaan eri tahojen kannanottoja puolen vuoden kuulemisten aikana:

- Vesien tila hyväksi yhdessä. Vaikuta vesienhoidon työohjelmaan ja keskeisiin kysymyksiin Tenon-Näätäjäjoen-Paatsjoen vesienhoitoalueella 2016–2021 (kuuleminen: 15.6.–17.12.2012).
- Ehdotukset vesienhoitosuunnitelmiksi vuoteen 2021 (kuuleminen: lokakuu 2014 – maaliskuu 2015)

Tenon–Näätäjäjoen–Paatsjoen vesienhoitoaluetta koskevat kuulutukset ja asiakirjat pidetään nähtävillä alueen kuntien kunnanvirastoissa sekä ELY-keskuksissa. Lisäksi asiakirjoihin voi tutustua internetissä. Kuulemista koskevat lehti-ilmoitukset julkaistaan keskeisimmissä sanomalehdissä (Lapin kansa, Pohjolan sanomat). ELY-keskukset pyytävät lisäksi lausunnot oman toimialueensa keskeisiltä viranomaisilta, toimijoilta ja muilta tahoilta.

Palautteen voi toimittaa oman alueen ELY-keskuksen kirjaamoon sähköisenä tai postitse. Käsittelyn helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi palaute toivotaan word-muodossa. Lisätietoa niin kuulemisista kuin vesienhoidosta yleensä saat oman alueesi ELY-keskuksesta, ks. yhteystiedot tämän asiakirjan lopusta. Myös vesienhoidon yhteistyöryhmässä olevien jäsenten kautta voit vaikuttaa vesienhoitoon. Luettelo oman alueesi yhteistyöryhmästä löytyy internetistä (ohje toisaalta tässä asiakirjassa).

Yhteystiedot

Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen yhteystiedot

Lapin ELY-keskus
PL 8060, 96101 Rovaniemi
Puh: +358 29 503 7000, fax: 016 310 340
Sähköposti: [kirjaamo.lappi\(at\)ely-keskus.fi](mailto:kirjaamo.lappi(at)ely-keskus.fi)

Pekka Räinen +358 29 503 7517
Jari Pasanen +358 29 503 7476
Teresa Ojala +358 29 503 7465 (pohjavedet)
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Finnmarkin vesienhoitoalue Norjassa: www.vannportalen.no/finnmark
(sivuilla Finnmarkin vesienhoidon työohjelma ja aikataulu myös suomeksi ja saameksi)

Vesienhoitoalueen yhteistyöryhmä

Luettelot yhteistyöryhmien jäsenistä löydät vesienhoitoalueen verkkosivuilta
www.ymparisto.fi/tenon-naatamojoen-paatsjoenalue

Sanasto

Akviferi

Akviferilla tarkoitetaan riittävän huokoista ja läpäisevää maa- tai kallioperämuodostumaa tai kerrosta, joka mahdollistaa joko merkittävän pohjaveden virtauksen tai merkittävän pohjavedenoton.

Ekologinen tila

Ekologisella tilalla tarkoitetaan pintaveden tilan kuvaamista vesieliöstön avulla. Tilaa arvioitaessa otetaan huomioon myös veden laatu ja hydrologiset sekä morfologiset ominaisuudet. Ekologinen tila ilmaistaan luokittelemalla vedet viiteen luokkaan.

Interkalibrointi

Interkalibrointi on menettely, jossa varmistetaan eri valtioiden käyttämien biologisten seurantatietojen vertailtavuus. Seurantatietoja ovat tietyt edustavat lajit tai lajiryhmät ja niistä saadut ekologiset luokittelutiedot.

Kasviplankton

Kasviplanktonit ovat pieniä mikroskooppisia kasveja (leviä), jotka kelluvat vapaasti pintavesien ylimmissä kerroksissa.

Kemiallinen tila

EU-tason lainsäädännössä määriteltujen prioriteettiaineiden ja niille säädettyjen ympäristölaatu normien mukainen luokittelu. Kemiallinen tila on hyvä, jos aineiden ympäristölaatu normit eivät ylitä. Ympäristölaatu normit on asetettu pääsääntöisesti aineiden vedestä mitatuilla pitoisuuksille.

Koordinaattori

Koordinaattori on henkilö, joka huolehtii siitä, että vesienhoitosuunnitelma tehdään ELY-keskuksen osalta. Jokaisella vesienhoitoalueella on tämän lisäksi yksi koordinaattori, joka vastaa kokonaisuudesta.

Kuulemismenettely

Kuulemisella tarkoitetaan määrämuotoista menettelyä, jossa kansalaiset ja eri toimijat voivat lausua mielipiteensä tietyistä asioista.

Lisätoimenpide ja nykykäytännön mukainen toimenpide

Toimenpiteiden suunnittelun ensimmäisenä vaiheena selvitetään, miten riittäviä jo toteutetut ja vuoteen 2021 mennessä toteutettavat nykyisen toteutuskäytännön mukaiset toimet ovat vesienhoidon ympäristötaavoitteiden kannalta. Näitä toimia kutsutaan toimenpideohjelmassa ja toimenpiteiden suunnittelussa **nykykäytännön mukaisiksi** toimenpiteiksi. Toimien laajuutta voidaan arvioida mm. vuotuisen toteuttamismäärän, ja sen kehityksen pohjalta. Mikäli ne eivät ole riittäviä ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi, suunnitellaan **lisätoimenpiteitä**. Lisätoimenpiteet ovat useimmiten samankaltaisia kuin nykyisinkin tehtävät toimet, mutta niitä ehdotetaan toimeenpantavaksi kohdealueella nykyistä laajemmin.

Luokittelu

Vesien tila luokitellaan ihmisen toiminnan aiheuttaman muutoksen perusteella käyttäen vertailukohtana häiriintymättömiä, luonnontilaisia vesiä. Pintavedet luokitellaan niiden biologisen ja kemiallisen tilan perusteella viiteen luokkaan: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä ja huono. Pohjavedet luokitellaan niiden kemiallisen ja määrällisen tilan perusteella kahteen luokkaan, jotka ovat hyvä ja huono.

Perustoimenpiteet

Perustoimet ovat Suomen kansallisen lainsäädännön ja EU-direktiivien edellyttämiä toimenpiteitä

Pintavesi

Pintavedellä tarkoitetaan maanpäällisiä vesiä, kuten meriä, järviä, jokia ja puroja.

Pintavesimuodostuma

Pintavesimuodostumalla tarkoitetaan pintavesien erillistä ja merkittävää osaa, kuten järveä, tekoallasta, puroa, jokea tai kanavaa, puron, joen tai kanavan osaa, jokisuun vaihtumisaluetta tai rannikkovesien osaa.

Pohjavesi

Pohjavesillä tarkoitetaan kaikkia niitä vesiä, jotka ovat maan pinnan alla vedellä kyllästyneessä vyöhykkeessä ja suorassa yhteydessä kallio- tai maaperään.

Pohjavesimuodostuma

Pohjavesimuodostumalla tarkoitetaan yhtenäisenä vesimassana akviferiin tai akvifereihin varastoitunutta pohjavettä.

Prioriteettiaine

Prioriteettiaineet ovat vesipolitiikan puitedirektiivin liitteessä listattuja aineita tai aineryhmiä. Listassa oleville aineille ehdotetaan toimenpiteitä niiden käytön vähentämiseksi

SOVA-laki

SOVA-laiksi kutsutaan lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, joka tuli voimaan 1.6.2005. Laki perustuu EY:n direktiivin suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2001/42/EY). SOVA-laki mahdollistaa ympäristönäkökohtien ottamisen huomioon aiempaa paremmin jo suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun alkuvaiheessa.

Suunnittelun osa-alue

Toimenpideohjelmat kootaan suunnittelussa käytettävistä suunnittelutyön kannalta merkittävistä osa-alueista, kuten reittivesistö, suurvesistön haara tms.

Toimenpideohjelma

Vesienhoitosuunnitelmaan liitettävä luettelo vesienhoidon tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Tyypittely

Tyypittelyssä pintavedet (esimerkiksi järvet, joet tai niiden osat) jaetaan niiden luontaisia ominaisuuksia vastaaviin ryhmiin eli tyyppeihin. Tyypit kuvaavat luonnon omaa vaihtelua vesistöissä.

Täydentävät toimenpiteet

Täydentävillä toimenpiteillä tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen ja joihin voidaan ryhtyä, mikäli perustoimenpiteillä ei saavuteta vesien hoidolle asetettuja tavoitteita.

Vesienhoito

Vesienhoidolla tarkoitetaan vesipolitiikan puitedirektiivin ja vesienhoitolain mukaista suunnitelmallista toimintaa, jolla pinta- ja pohjavesien laadullista ja määrällistä tilaa ylläpidetään ja parannetaan.

Vesienhoitoalue

Vesienhoitoalueella tarkoitetaan aluetta, joka koostuu yhdestä tai useasta vesistöalueesta sekä niihin yhteydessä olevista pohja- ja rannikkovesistä. Vesienhoitoalue on valtioneuvoston asetuksessa (1303/2004) määritelty vesienhoidon yhteistoiminta-alueeksi.

Vesienhoitosuunnitelma

Vesienhoitoalueen kattava yhteenveto vesien tilasta, ongelmista ja suunnitelluista vesienhoitotoimista.

Vesienhoitolaki

Laki vesienhoidon järjestämisestä eli vesienhoitolaki (1299/2004) on tärkein säädös, jolla vesipolitiikan puitedirektiivi Suomessa pannaan täytäntöön. Laissa säädetään viranomaisten yhteistyöstä, vesien tilaan vaikuttavien tekijöiden selvittämisestä, seurannasta, vesien luokittelusta, vesienhoidon suunnittelusta sekä kansalaisten ja eri tahojen osallistumisesta.

Vesipolitiikan puitedirektiivi (VPD)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/60/EY) yhteisön vesipolitiikan suuntaviivoista. Direktiivi tuli voimaan 22.12.2000. Direktiivin tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä koko EU:n alueella vuonna 2015. Suomessa direktiivi on pantu täytäntöön kansallisin säädöksin, joista tärkeimmät ovat laki vesienhoidon järjestämisestä eli vesienhoitolaki sekä sen pohjalta annetut asetukset.

Vesistöalue

Alue, jolle satanut vesi virtaa mereen tietyn joen tai suistoalueen kautta.

Vesiympäristölle haitallinen aine

Vesiympäristölle haitallisella aineella tarkoitetaan vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti kansallisesti valittuja aineita ja vesipuitedirektiivin mukaisesti vahvistettuja muita kuin vesiympäristölle vaaralliseksi määritettyjä aineita (ks. kohta Vesiympäristölle vaarallinen aine), jotka voivat aiheuttaa pintaveden pilaantumista.

Vesiympäristölle vaaralliset aineet

Vesiympäristölle vaarallisella aineella tarkoitetaan vesipolitiikan puitedirektiivin sekä vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta annetun direktiivin tarkoittamia aineita, jotka ovat myrkyllisiä, hitaasti hajoavia ja jotka voivat kertyä eliöstöön.

Yhteistyöryhmä

Yhteistyöryhmä on vesienhoitolain (1299/2004) mukainen eri intressitahoja edustava ryhmä, jonka alueellinen ympäristökeskus on kutsunut koolle. Ryhmä osallistuu vesienhoitoon liittyvien asioiden valmisteluun yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

Keskeinen lainsäädäntö

Tältä listalta löydät kootusti tietoa keskeisimmästä kansallisesta lainsäädännöstä, joka liittyy vesienhoidon suunnitteluun.

Vesienhoidon järjestäminen:

- Laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (272/2011)
- Asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006)
- Asetus vesienhoitoalueista (1303/2004)

Pilaantumisen ehkäiseminen ja vesirakentaminen:

- Ympäristönsuojelulaki (86/2000)
- Ympäristönsuojeluasetus (169/2000)
- Asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006)
- Vesilaki (587/2011) ja lakia täydentävä vesiasetus (282/1962)

Jätevesien käsittely

- Asetus yhdyskuntajätevesistä (888/2006)
- Asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011)

Merenhoito

- Laki vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (272/2011)
- Asetus merenhoidon järjestämisestä (980/2011)

Tulvariskien hallinta

- Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010)

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 51/2012				
Tekijät Pekka Ränä (toim.), Jarmo Huhtala, Janne Juvonen, Mauri Karonen, Reino Kurkela, Anne Laine, Milla Mäenpää, Teresa Ojala, Jari Pasanen, Arto Seppälä		Julkaisu-aika Kesäkuu 2012		
		Julkaisija Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja/toimeksiantaja		
Julkaisun nimi Vesien tila hyväksi yhdessä Vaikuta vesienhoidon työohjelmaan ja keskeisiin kysymyksiin Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella 2016–2021				
<p>Tiivistelmä</p> <p>Vesienhoidon tavoitteena on laajan yhteistyön avulla säilyttää hyvä vesien tila sekä parantaa vesien tilaa siellä, missä se on päässyt heikentymään. Vesienhoidossa on meneillään toinen suunnittelukierros, jolloin suunnitelmia tarkistetaan ja vesienhoito-suunnitelmat vuoteen 2021 valmistellaan. Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalue ulottuu myös Norjan ja Venäjän alueil-le ja suunnitelmat sovitetaan yhteen. Tämä asiakirja sisältää suunnittelun työohjelman ja vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset Suomen puolella. Asiakirjasta kuullaan 15.6.–17.12.2012. Suunnittelun avuksi palautetta toivotaan muun muassa suunnittelun toteutuksesta ja aikataulusta sekä vaikuttamismahdollisuuksista; ympäristöselostuksen laatimiseen ja sisältöön liittyvistä asioista; vesien tilaan liittyvistä keskeisistä ongelmista ja kehittämistarpeista; keinoista ja toimista, joilla vesien tilaa voidaan parantaa sekä rahoitus- ja yhteistyömahdollisuuksista.</p> <p>Toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat toisen suunnittelukauden keskeisten kysymysten määritte-lyyn ja painotuksiin. Uutta lainsäädäntöä on tullut lisää ja ensimmäisen suunnittelukierroksen jälkeen on tehty tai käynnistetty useita vesienhoitoon vaikuttavia ohjelmia ja strategioita., mm. vesistökuunnostusstrategia ja kalatierstrategia. Uusia kaivoksia on aloittamassa toimintaansa vesienhoitoalueella. Suurimmat muutokset kaivosteollisuus on aiheuttanut Paatsjoen Venäjän puolei-sella alueella. Tiukentuva valtiontalous vähentää julkisen sektorin mahdollisuuksia rahoittaa vesienhoitoa. Esimerkiksi vesistöku-nnostusten eteenpäin vieminen edellyttää jatkossa, että siihen onnistutaan sitouttamaan uusia toimijoita.</p> <p>Tenon–Näätämojoen–Paatsjoen vesienhoitoalueella vesienhoidon keskeiset teemat liittyvät asutuksen vesihuollon parantami-seen ja pohjavesien suojeluun; vesistökuormituksen hallintaan; vesistöarakentamisen ja -säätelyn haittojen vähentämiseen; vieraslajien ja kalatautien leviämisen ehkäisemiseen sekä vesienhoidon ja tulvariskien hallinnan tavoitteiden yhteensovittamiseen. Lisätietoa vesienhoidosta verkko-osoitteessa: www.ymparisto.fi/lap/vesienhoito.</p>				
Asiasanat vesienhoito, vesienhoitoalueet, vesiensuojelu, ekologinen tila, kemiallinen tila, pintavedet, pohjavedet				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF) 978-952-257-548-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut	URN URN:ISBN:978-952-257-548-7	Kieli Suomi	Sivumäärä 33	
Julkaisun myynti/jakaja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus PL 8060 (Hallituskatu 5 C), 96101 ROVANIEMI Puh. +358 29 503 7000, faksi +358 16 310 340 sähköposti: kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi				
Julkaisun kustantaja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		Painotalo		

Prentosa namma ja nummir Raportat 51/2012				
Dahkki(t) Pekka Ränä (toim.), Jarmo Huhtala, Janne Juvonen, Mauri Karonen, Reino Kurkela, Anne Laine, Milla Mäenpää, Teresa Ojala, Jari Pasanen, Arto Seppälä		Almmustahttináigi 06.2012		
		Almmustahtti Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš		
		Ruhtadeaddji/doaidmaaddi		
Prentosa namma Váikkut čáziiddikšuma bargoprográmmai ja guovddáš gažaldagaide Deanu-Njávánjoga-Báhčaveaijoga čáziiddikšinguovllus 2016-2021				
<p>Čoahkkáigeassu</p> <p>Čáziiddikšuma ulbmilin lea viiddes ovtasbarggu vehkiin seailluhit buori čáziid dili sihke buoridit čáziid dili doppe, gos dat lea beassan hedjonit. Čáziiddikšumis lea jođus nubbi plánenuddu, mas plánat dárkkistuvvojit ja čáziiddikšunplánat jahkái 2021 válmmaštallojit. Deanu-Njávánjoga-Báhčaveaijoga čáziiddikšinguovlu ollá maiddá Norgga ja Ruošša viidodagaide ja plánat heivehuvvojit oktii. Dát áššebábir sisttisoallá plánema bargoprográmma ja čáziiddikšinguovllu guovddáš gažaldagaid Suoma bealde. Áššebáhpára gullanáigi 15.6.–17.12.2012. Plánema dihte máhcahat sávvojuvvo earret eará plánema ollašuttimis ja áigetávvalis sihke váikkuhanvejolašvuodain; birasčilgehusa ráhkadeapmái ja sisdollui gulavaš áššiin; čáziid dillái gulavaš guovddáš váttisvuodain ja ovddidandárbbuin; vugiin ja doaimmain, maidguin čáziid dili sáhtá buoridit sihke ruhtadan- ja ovtasbargovejolašvuodain.</p> <p>Doaibmanbirrasis leat dápáhuvvan nuppástus, mat váikkuhit nuppi plánenáigodaga guovddáš gažaldagaid meroštallamii ja deattuhusaide. Ođđa lánkaásaheapmi lea bohtán lasi ja vuosttas plánenuddu maŋŋa leat dahkon dahje álggahuvvon mánggat čáziiddikšumii váikkuheaddji prográmmat ja strategijat, ee. čázadatornestrategiija ja guollegeaidnostrategiija. Ođđa ruvket leat álgimin doaimmaset čáziiddikšinguovllus. Stuorámuš nuppástusaid ruvkeindustriija lea dagahan Báhčaveaijoga Ruošša beale viidodagas. Čavgi stáhtaekonomiija geahpeda almmolaš sektora vejolašvuodaid ruhtadit čáziiddikšuma. Ovdamearkan čázadatornemiid ovddideapmi eaktuda bohttevuodas, ahte lihkestuvvo das, ahte dasa servet ođđa doaibmit.</p> <p>Deanu-Njávánjoga-Báhčaveaijoga čáziiddikšinguovllus čáziiddikšuma guovddáš temát laktásit ássama čáziidfuolahusa buorideapmái ja vuodđočáziid suodjaleapmái; čázadatnoađuheami hálddašeapmái; ; čázadatráhkadeami ja – dulvadeami hehte-husaid geahpedeapmái; vierrošlájaid ja guolledávddaid lávdama eastadeapmái sihke čáziiddikšuma ja dulvariskaid hálddašeami ulbmiliid oktiiheiveheapmái. Lassidieđut čáziiddikšumis neahttačujuhusas: www.ymparisto.fi/lap/vesienhoito.</p>				
<p>Áššesánit</p> <p>Čáziiddikšun, čáziiddikšunviidodagat, čáziidsuodjaleapmi, ekologalaš dilli, kemihkalaš dilli, bajáščázit, bodnečázit</p>				
ISBN (deattus)	ISBN (PDF) 978-952-257-548-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (deattus)	ISSN (internetpr.) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-548-7	Giella Suomagiella	Siiddut 33
<p>Prentosa vuovdin/juohkki</p> <p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus PL 8060, 96101 Rovaniemi Telefon +358 29 503 7000, fáksa (016) 310 340 E-mail: kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi</p>				
Prentosa goastideaddji Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš			Prentenbáiki	

Almostittemrááidu nommâ já nummeer Raporteh 51/2012					
Rähteet Pekka Räinen (toim.), Jarmo Huhtala, Janne Juvonen, Mauri Karonen, Reino Kurkela, Anne Laine, Milla Mäenpää, Teresa Ojala, Jari Pasanen, Arto Seppälä		Almostittemäigi Kesimáánu 2012			
		Kuástideijee Almostittee Laapi iäláttäs-, jotolâh- já pirâskuávdáš			
		Proojeekt ruttádeijee tooimánadeijee			
Almostittem nommâ Vaikut časihoittám pargo-ohjelmân já kuávdášláš koččamáššáid Tiänu–Njiävďám–Paččvei časihoittámkuávlust 2016–2021					
Čuákankiäsu Časihoittám ulmen lii vijďes oovtâstpargo vievâst siäiluttiđ čaasij šiev tile sehe pyerediđ čaasij tile tobbeen, kost tot lii peessâm hiäjusmuđ. Časihoittámist lii monâmin nubbe vuávámrieggee, kuás vuáváameh tärhistuvvojeh já časihoittámvuáváameh valmâštálluvvojeh ihán 2021. Tiänu–Njiävďám–Paččvei časihoittámkuávlust uulât še Taažâ já Ruošâ kuávlod já vuáváameh heiviittuvvojeh oohťân. Taat äššikirje tuálá siste vuávám pargo-ohjelm já časihoittámkuávlust kuávdášláš koččamáššáid Suomâbeln. Äššikirjeest kuullâp 15.6.–17.12.2012. Vuávám iššeen tuáivup macâttâs eres lasseen vuávám olášutmist já äigitaavlust sehe vaikuttémáđulášvuodâin; pirâščielgiittâs ráhtimân já siskáldâsân lohtâseijee aašijn; čaasij tilán lohtâseijee kuávdášláš čuolmâin já ovdedemťárbuin; vuovijn já tooimâin, moiguin čaasij tile puáhtá pyerediđ sehe ruttádem- já oovtâstpargomáđulášvuodâin. Toimâmpirrásist láá tábáhtum nubástusah, moh vaikutteh nube vuávámpaje kuávdášláš koččamáššái miäruštálmân já tiäduttássáid. Uđďâ lahâasâttâs lii puáttám lase já vuossámuu vuávámrieggee maŋa láá toohum tãi pieijum joton časihoittámân vaikutteijee ohjelmeh já strategiah, eres lasseen čácádâhtivvoostrategia já kyelikiänustrategia. Uđďâ ruukih láá aalgâťmin tooimâs časihoittámkuávlust. Stuáráamusâid nubástusâid ruukiráhtulášvuotâ lii tovâttám Paččvei Ruošâpiäláá kuávlust. Čovgâneijee staatâekonomia keeppid almoláš syergi máđulášvuodâid ruttádiđ časihoittám. Ovdâmerkân čácádâhtivomij ovdâskulij tuálvum váatá puátteevuodâst, et toos luhostuvá čonâsittiđ uđďâ tuáimeid. Tiänu–Njiävďám–Paččvei časihoittámkuávlust časihoittám kuávdášláš teemah lohtâseh aassâm čäcihuolâttâs pyereedmân já vuáđučaasij suojjâlmân; čácádâhkuormim haaldâšmân; čácádâhhuksim já -heiviittállâm hemâdâsâi keeppidmân; vieresšlaajâi já kyelitaavdâi vijďánem estimân sehe časihoittám já tulveriiskâi haldâšem uulmij oohťânheivitmân. Lasetiäťu časihoittámist viärmádâhčujottâsâst: www.ymparisto.fi/lap/vesienhoito .					
Äššisäänih časihoittám, časihoittámkuávlust, časijsuojâlem, ekologâláš tile, kemialláš tile, pajaldâščääsih, vuáđučääsih,					
ISBN (teddilum)	ISBN (PDF)	ISSN-L	ISSN (teddilum)	ISSN (viärmádâhalmostiitem)	
	978-952-257-548-7	2242-2846		2242-2854	
www www.ely-keskus.fi/julkaisut sekä www.doria.fi/		URN URN:ISBN:978-952-257-548-7		Kielâ Suomâkielâ	Sijďomeeri 33
Almostittem vyeđdim/jyehhee Laapi iäláttäs-, jotolâh- já pirâskuávdáš PL 8060 (Hallituskatu 5), 961010 Ruávinjargâ puh. 029 503 7000, faksâ (016) 310 340 Šledgâpostâ: kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi					
Kuástidemsaje já äigi Laapi iäláttäs-, jotolâh- já pirâskuávdáš			Teddilemťáálu		

Čöððtemräaid nōmm da nāāmar Rapoort 51/2012					
Tuejjei Pekka Räinen (toim.), Jarmo Huhtala, Janne Juvonen, Mauri Karonen, Reino Kurkela, Anne Laine, Milla Mäenpää, Teresa Ojala, Jari Pasanen, Arto Seppälä		Čöððtemäi'gğ Kie'ssmään 2012			
		Ma'hssi Čöððteei Sää'mjānnam-, trafik- da pirrōskōōskōs			
		Ha'ṅkōōzz teāggteei tuājjanu'vddi			
Čöððtōōzz nōmm Vuāssōðð vaikktee'l čaa'33ihāiddam tuājjprogra'mme da vāāžnmōs kōðččmōðžžid Teno–Njauddāmjoogg–Paaččjoogg čaa'33ihāiddamvuu'dest 2016–2021					
Vuānnōs Čaa'33ihāiddam täāvtōssān lij šuurab ðhttsažtuāi vie'kkin seeilted šiōgg čaa'33i vue'kķ di pue'reed čaa'33i vue'kķ tā'ben, ko'st tōt lij piāssām huānn'ned. Čaa'33ihāiddam tuāi peā'lest lij jāā'ttmen nu'bb plaaneemkōōrv, kuā'ss plaanid veāl ta'rķkeet da čaa'33ihāiddamplan ee'jj 2021 räija valmštōōlāt. Teno-Njauddāmjoogg -Paaččjoogg čaa'33ihāiddamvu'vdd vuāll še Taarr da Ruōššjānnam vuu'did da plaanid šiōtteed ð'hte. Tāt ā'sške'rjj āān se'st plaaneem tuājjprograamm da čaa'33ihāiddamvuu'd vāāžnmōs kōðččmōðžžid Lāā'ddjānnam beā'lnn. Ā'sške'rjest kuulāt 15.6.–17.12.2012. Plaaneem veā'kķen tuāivat maacctōōzzid jeā'rbi mie'ldd plaanumuūžž teāuddjumūžžāst da āi'gğtaaulast di vaikktemvuāittmōðžžin; pirrōsčič'lgğōōzz raajjmō'sše da siiskō'sse kuōskki aa'sšin; čaa'33i vuākka kuōskki vāāžnmōs pro'blee'min da ooudāsviikkāmtaarin; kuānstin da tuāimin, koin čaa'33i vue'jj vuei'tet pue'reed di teāggtem- da ðhttsažtuājjvuāittmōðžžin. Tuāimjemtuājjpirrōðžžāst liā šōddām muttāz, kook puā'tte vaikkted nuu'bb plaaneempāāi kōðččmōðžžid meā'rtem da vāāžntem tuōjju. Lāā'ssen liā puāttam oðð lāā'jjseāttmōðžžid da māṅṅa vuōssmōs plaaneemkōōrv leāt tuejjuum da jāt'tum māāngaid čaa'33ihāiddam tuōjju vaikkteei prograammid da strategiiaid., jm. čā'ccōspue'reemstrategii da kue'llvuōjjām vāāllstrategii. Oðð kuāivvāz liā altte'mmen tuāimjumūžžes čaa'33ihāiddamvuu'dest. Kuāivāsindustrii lij tuejjāām šuurmōs muttsid Paaččjoogg Ruōššjānnam beāllsaž vuu'dest. Riikkekonomiia uu'ccad ðōlmās sektoori vuāittmōðžžid teāggted čaa'33ihāiddmōðžž. Ouddmiārkan čā'ccōspue'rumūžž ooudārra viikkmōš ooudald puō'ttiāāi'jest tōn, što tōōzz o'nnstet cōōnā'tted oðð tuāimjee'jid. Teno-Njauddāmjoogg -Paaččjoogg čaa'33ihāiddamvuu'dest čaa'33ihāiddam vāāžnmōs teemm ko'le aazztem čāā'cchuōl pue'rumu'sše da pā'nnčaa'33i suō'jjō'sse; čā'ccōskuārtmumūžž vaaldšma; ; čā'ccōsraajjām da –rāā'jtōōzz hāāitai occeem diōtt; vee'reššlaajji da kue'llkōōvi leāvvnumūžž cōggām diōtt di čaa'33ihāiddam da tu'lvvriiski vaaldšem täāvtōōzzi ð'htešiōttumu'sše. Lāā'ssteāðaid čaa'33ihāiddmōðžžāst sāi'mmaddrōžžāst: www.ymparisto.fi/lap/vesienhoito .					
Ā'sšsāā'n čaa'33ihāiddam , čaa'33ihāiddamvuu'd, čaa'33isuō'jjōs, ekologiilaž vue'kķ, ķe'miilaž vue'kķ, oolāžčāā'33, pā'nnčāā'33,					
ISBN (teaddum)		ISBN (PDF) 978-952-257-548-7	ISSN-L 2242-2846	ISSN (teaddum)	ISSN (sāi'mmčōððtōs) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi			URN URN:ISBN:978-952-257-548-7	Ķiōll Lāā'ddķiōll	Seiddmie'rr 33
Čöððtōōzz kaaupšumuš/jue'kķi Sää'mjānnam jie'llemvue'kķ-, trafik- da pirrōskōōskōs PL 8060 (Hallituskatu 5), 961010 Ruā'vnjargg te'l. 0295 037 000 , fakss (016) 310 340 Ne'ttpāā'st: kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi					
Čöððtempäi'kķ da āi'gğ Sää'mjānnam-, trafik- da pirrōskōōskōs				Teāddempäi'kķ	

Vesienhoidon tavoitteena on laajan yhteistyön avulla säilyttää vesien hyvä tila sekä parantaa vesien tilaa siellä, missä se on päässyt heikentymään. Vesienhoidon suunnittelu etenee kuuden vuoden jaksoissa. Toisen suunnittelukierroksen aikana päivitetään vuonna 2009 hyväksytyt, vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat laajassa yhteistyössä ja eri tahoja kuullen. Antamalla palautetta voit vaikuttaa siihen, miten oman alueesi vesistöt, ja pohjavedet sekä niiden tilaan vaikuttavat toiminnot otetaan suunnittelussa huomioon. Työohjelma ja aikataulu ovat samat kaikilla vesienhoitoalueilla. Vesienhoidon keskeiset kysymykset ja suunnittelun alueellinen organisointi vaihtelevat eri vesienhoitoalueilla. Tässä asiakirjassa käsitellään keskeisiä kysymyksiä, jotka liittyvät Tenon–Näätämöjoen–Paatsjoen vesienhoitoalueen järvien, jokien ja pohjavesien tilan parantamiseen.

RAPORTEJA 51 | 2012
VESIEN TILA HYVÄKSI YHDESSÄ

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-548-7 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-548-7
www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus